

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21CoP/66/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8820200859
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8820200859.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členov senátu JUDr. JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Ingrid Kalinákovej v právnej veci spôsobilosti na právne úkony R. Z., narodenej XX.XX.XXXX, bytom ulica X. Z. XXXX/X, N. H. R., zastúpenej procesnou opatrovníčkou: M. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom ulica X. Z. XXXX/X, N. H. R., na návrh navrhovateľa: Mesto N. H. R., M. L. M. XX, N. H. R., o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, o odvolaní osoby, ktorá bola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony proti rozsudku Okresného súdu Vranou nad Topľou č.k. 6Ps/10/2020 - 61 zo dňa takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

I. Predmet konania, argumentácia strán

1. Predmetom konania je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Konanie sa začalo na základe návrhu navrhovateľa, ktorým je mesto Vranou nad Topľou. Pozbavenou osobou má byť pani R. Z.. Podľa rozsudku Okresného súdu Vranou nad Topľou č.k. 6Ps/10/2015-137 je obmedzená v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je sama spôsobilá rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej spôsobilosti, nie je spôsobilá dať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Po smrti matky nie je schopná hospodáriť samostatne s finančnými prostriedkami a preto navrhuje, aby bola obmedzená v spôsobilosti na hospodárenie s majetkom, finančnými prostriedkami, s podpisovaním úverových kúpnych zmlúv a zmlúv o prevode majetku.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd vranou nad Topľou ako súd prvej inštancie (ďalej len súd) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že

„Súd o b m e d z u j e R. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom ul. X. Z. XXXX/X, N. H. R.X. v spôsobilosti na právne úkony a to tak, že nie je spôsobilá nakladať s finančnými prostriedkami v akejkoľvek sume, nakladať s dôchodkom v akejkoľvek sume, uzatvárať zmluvy o pôžičke, úvere, leasingu a iné zmluvy majetkovej a nemajetkovej povahy.

U s t a n o v u j e Mesto Vranov nad Topľou za opatrovníka pre R. Z., nar. XX.XX.XXXX.

Opatrovník je oprávnený a povinný zastupovať menovanú v konaní pred štátnymi orgánmi a inými inštitúciami v rozsahu opatrovníckych práv a povinností určených rozhodnutím súdu s tým, že je povinný sa o opatrovanca starať, zabezpečovať jeho životné potreby. Spravovať a dohliadať na správu majetku opatrovanca, ako aj robiť potrebné a vhodné opatrenia na zaistenie a zabezpečenie jeho majetku. Je oprávnený opatrovanca zastupovať pred štátnymi orgánmi a inými inštitúciami vo finančných záležitostiach s tým, že ak nejde o bežnú vec podlieha jeho konanie v mene opatrovanca

schválení soudu. Je povinný počas zastupovania podávať najmenej raz v roku správy o svojej činnosti a po skončení zastupovania, prípadne po uvoľnení funkcie predložiť súdu záverečný účet zo správy majetku opatrovanca.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.“

3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že zo záverov skutočného stavu vyplynulo, že rozsudkom súdu č.k. 6Ps/10/2015-137 zo dňa 28.02.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 3CoP/15/2017-168 zo dňa 12.09.2017 bola R. Z. obmedzená v spôsobilosti na právne úkony v tom smere, že nie je spôsobilá sama rozhodovať o potrebe sociálnej, zdravotnej starostlivosti a nie je spôsobilá dať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. 6Ps/10/2015-190 zo dňa 15.05.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 3CoP/19/2018-205 zo dňa 13.11.2018 súd konanie o obmedzení spôsobilosti u R. Z., pokiaľ sa týka nakladania s finančnými prostriedkami, uzatvárania zmlúv o pôžičke, úvere, leasingu a iných zmlúv majetkovej a nemajetkovej povahy a preberania finančných súm týkajúcich sa jej majetkového prospechu, zastavil. R. Z. vo svojej výpovedi uviedla, že v súčasnej dobe býva sama v 2-izbovom byte, lebo jej mama zomrela. Chcela by sa vrátiť do zariadenia v K., tam sa cítila dobre. Poberá invalidný dôchodok. Z tohto si kúpi v prípade potreby oblečenie, spodnú bielizeň.

4. Vzhľadom na závery znaleckého posudku, s ktorými sa súd stotožnil R. Z. obmedzil v spôsobilosti na právne úkony tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku. Súd ustanovil za opatrovníka mesto N. H. R..

5. Rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 10 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka § 231 písm. a), § 239 a § 240 ods. 3 CMP.

6. O trovách konania rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

III. Obsah odvolania a vyjadrení k odvolaniu

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie osoba, ktorá bola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony. Vo svojom podaní uviedla, že podáva odvolanie proti danému rozsudku.

8. K odvolaniu podal vyjadrenie navrhovateľ, ktorý uviedol, že podľa vyjadrení pani R. sa jej zdravotný stav a duševný stav zlepšil a zlepšila sa kvalita jej života, pričom odmietla nástup do zariadenia. Poukázal na prínos procesnej opatrovníčky pani M. R.. Po sociálnom šetrení bolo zistené, že R. Z. toho času za asistencie procesnej opatrovníčky vedie usporiadaný život, užíva lieky podľa pokynov lekára, uvedomuje si svoje konanie, nepoužíva alkoholické nápoje, bráni sa tvrdením, že nie sú dôvody pre obmedzenie spôsobilosti pokiaľ sa týka nakladania s finančnými prostriedkami a inými záležitosťami. Navrhovateľ poukazuje na to, že obmedzenie spôsobilosti je veľmi závažný zásah a preto pristupuje k danému prípadu citlivo, prihliada na jej súčasný duševný stav, ktorý sa zlepšil k lepšiemu. S odvolaním navrhovateľky súhlasí, pričom v medziach ústavného významu práv človeka pri ich obmedzení primárne sleduje záujem menovanej a následne záujem verejný.

9. Vyjadrenie podala procesná opatrovníčka uviedla, že menovaná berie lieky pravidelne, chodí pravidelne na kontroly, konzultuje zdravotný stav aj s lekárom cez telefón kvôli pandemickej situácii. Aj keď sa veľmi snaží a vysvetľuje jej na čo je potrebné použiť peniaze ona to chápe, ako však príde náhle dôchodok tak už ním nakladá sama a veľmi zle a nevhodne. Nakupuje cez internet veci, ktoré nie sú podstatné. Názor je taký, že ak by mala nad sebou finančný dozor jej život by sa zmenil k lepšiemu hlavne by sa ukludnil pretože by boli zabezpečené základné životné potreby. Má dlh na bytovom podniku v súvislosti s neplatením nájomného a preto má táto procesná opatrovníčka aj obavy o byt, keď prejde do jej osobného vlastníctva. Iný dlh pokiaľ vie tak má len u zubnej lekárky. Predložila dohodu o uznaní dlhu z ktorej vyplynulo, že ako dlžník má dlh pani Z. vo výške 1183,03 Eur a tento sa dohodla s veriteľom spoločenstvo vlastníkov bytov vo Vranove splácať v dohodnutých splátkach.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

10. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) v spojení s ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj ako „C.s.p.“) preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 C.s.p. a contrario a zistil, že neboli splnené podmienky pre jeho zmenu alebo potvrdenie podľa ustanovení §§ 387 a 388 C.s.p.

11. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu, rozsahom vykonaného dokazovania a skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, zohľadňujúc námietky oboch odvolateľov považuje skutočný stav za nedostatočne zistený pre spravodlivé rozhodnutie vo veci. V nadväznosti na uplatnené odvolacie námietky odvolateľky odvolací súd uvádza, že neúplné zistenie skutočného stavu veci považuje za nesprávny procesný postup, ktorým znemožnil účastníkom konania, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento nedostatok zároveň nemožno odstrániť v odvolacom konaní, dodržiavajúc zásadu dvojinstančnosti súdneho konania. V prejednávanom prípade sa de facto presúva dokazovanie na odvolací súd, proti záverom ktorého účastníci konania nie sú oprávnení podať riadny opravný prostriedok. Za daného stavu odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Svoje rozhodnutie argumentuje nasledovne.

12. Odvolací súd pristúpil k prieskumu napadnutého rozsudku vzhľadom na podané odvolanie osoby, ktorá má byť obmedzená so spôsobilosťou na právne úkony aplikujúc pritom čl. 4 Civilného mimosporového poriadku, kedy prihliadol na to, že odvolanie je podané osobou, ktorej sa má dotýkať obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a zabezpečil sa jej tak účinný prístup k spravodlivosti napriek tomu, že jej odvolanie nebolo na výzvu súdu doplnené. Civilný mimosporový poriadok je poriadkom, ktorý je neformálnym v mnohých konaniach a aj pri mnohých podaniach a práve takéto konanie, ktoré sa dotýka vážneho zásahu do právnej sféry účastníka konania si vyžaduje zvýšenú ochranu a zvýšená ochrana spočíva aj v prístupe súdu kedy je potrebné aby danej osobe bolo garantované právo na spravodlivý proces.

13. Z obsahu vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie vyplývajú závery zo znaleckého posudku znalkyne MUDr. C. M. PhD. znalecký posudok č. 13/2020, že u menovanej došlo od posledného znaleckého dokazovania v roku 2016 k postupnej progresii základného psychického ochorenia pričom zotrváva znalec na tom, že trpí poruchami psychiky a správania, ktoré sú zapríčinené užívaním alkoholu, syndróm závislosti od alkoholu, schizofrénia a efektívna porucha a zmiešaná a iná porucha osobnosti. Zdravotný stav tak indikuje obmedzenie spôsobilosti v celom rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami s dôchodkom, uzatváraním zmlúv o pôžičke úveru, lízingu a podobne. Zároveň z výpovede procesnej opatrovníčky vyplynulo, že táto výrazným spôsobom pomáha pani R. v jej bežnom živote praktickými vecami, snaží sa jej pomáhať aj s nakladaním s finančnými prostriedkami avšak stále tie problémy pretrvávajú práve pri nakladaní s finančnými prostriedkami.

14. Z vyjadrenia k odvolaniu navrhovateľa sú zrejmé závery, že veľkým prínosom v živote je pani M. R., ktorá jej pomáha, učí ju zodpovedne pristupovať k plneniu každodenných povinností, pričom menovaná vedie usporiadaný život, užíva lieky podľa pokynov lekárov, uvedomuje si svoje konanie a nepoužíva alkoholické nápoje. Samotný navrhovateľ uvádza, že zmenilo sa intelektuálne správanie a vôľové vlastnosti menovanej a preto s odvolaním, ktoré podala súhlasí.

15. Z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu vranou nad Topľou sp. zn. 8P/47/2015 vyplýva, že súd rozhodol rozsudkom č.k. 6Ps/10/2015-137 zo dňa 28.02.2018 a obmedzil R. Z. v spôsobilosti na právne úkony a to pokiaľ ide o jej spôsobilosť rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti a o spôsobilosti dať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Rozsudok vo výroku, ktorým súd rozhodol o tom, že nie je spôsobilá nakladať s finančnými prostriedkami, uzatvárať zmluvy o pôžičke, úvere, lízingu a iné zmluvy majetkovej a nemajetkovej povahy preberať finančné sumy týkajúce sa majetkového prospechu bol odvolacím súdom zrušený a vrátený súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd vo svojom uznesení poukázal na to, že súd prvej inštancie pokiaľ rozhodoval o obmedzení spôsobilosti na právne úkony tak nevymedzil nakoľko dotknutú osobu obmedzuje v tej spôsobilosti a teda neuviedol žiadnu sumu pri ktorej má byť táto osoba

obmedzená vo vzťahu k uzatváraniu zmlúv, pri nakladaní majetku a navyše poukázal na to, že tento výrok nekorešponduje ani s vyjadrením znalca MUDr. S. M., ktorý uviedol že, pri uzatváraní zmlúv a políčov, pri preberaní finančných prostriedkov týkajúci sa majetkového prospechu presahujúcu sumu 100,- Eur je teda dôvodné obmedziť. Následne Okresný súd Vranou nad Topľou vo svojom rozsudku č.k. 6Ps/10/2015-190 zo dňa 15.05.2018 konanie zastavil vo vzťahu k obmedzeniu spôsobilosti, vo vzťahu k nakladaniu s finančnými prostriedkami, uzatvárania zmlúv o pôžičke úveru, lízingu a iné zmluvy majetkovej a nemajetkovej povahy a preberania finančných týkajúcich sa jej majetkového prospechu.

16. V prvom rade je potrebné uviesť, že súd prvej inštancie pristúpil k novému rozhodovaniu o obmedzení v spôsobilosti na právne úkony. Ide o iné obmedzenie menovanej ako v rozsudku ktorý bol prijatý v konaní Okresného súdu Vranou nad Topľou pod. sp. zn. 6Ps/10/2015. Bolo potrebné, aby súd procesne postupoval v zmysle ustanovenia § 249 CMP a to tak, že v zmysle daného ustanovenia ak sú dôvody na zmenu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony alebo na navrátenie spôsobilosti na právne úkony súd rozsudkom skôr vydaný rozsudok zmení alebo zruší. Pokiaľ sú dané dôvody pre pretrvanie zásahu do spôsobilosti na právne úkony v zmysle pôvodného rozsudku tak to je potrebné vyhodnotiť, ale každá zmena okolností aj tých, ktoré tvrdí navrhovateľ v podanom návrhu je potom dôvodom pre zmenu rozsahu v obmedzenia a procesný postup súdu je správny ten, že je povinný modifikovať pôvodné rozhodnutie. V danom konaní teda súd neaplikoval správne ustanovenie § 249 CMP pokiaľ nemodifikoval pôvodné svoje rozhodnutie.

17. Z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie a to zo záverov znaleckého posudku vyplýva, že posudzovaná trpí duševnou poruchou, v dôsledku užívania alkoholu a trpí syndrómom závislosti od alkoholu, poruchou osobnosti a inou panickou poruchou. Tiež uviedla, že zdravotný stav indikuje obmedzenie na právne úkony v celom rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami, dôchodkom a uzatváraním zmlúv. Zdravotný stav menovanej bol už predmetom znaleckého dokazovania v roku 2016 v predchádzajúcom konaní, ktoré sa viedlo na Okresnom súde pod sp. zn. 6Ps/10/2015 a následne na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 3CoP/15/2017.

18. V prejednávanej veci navrhovateľ podal návrh na obmedzenie spôsobilosti menovanej v rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami a na hospodárenie s majetkom, podpisovanie úverových zmlúv, zmlúv o kúpe a o prevode majetku. S poukazom na to, že je dôverčivá nevie hospodáriť s finančnými prostriedkami a nie je tu záruka, že bude vedieť hospodáriť s finančnými prostriedkami. Návrh znel na absolútne obmedzenie v daných úkonoch, pričom so samotného vyjadrenia k odvolaniu vyplýva, že menovaná vedie spôsobilý život, snaží sa zapojiť do plnenia každodenných povinností a problémy s nakladaním finančných prostriedkov pretrvávajú. Zo záveru znaleckého posudku vyplýva, že menovaná trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodného charakteru a aj odvolací súd konštatuje, že zákonné podmienky vymedzené v § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony naplnené čiastočne boli. Súd prvej inštancie vypočul osobu, ktorá má byť obmedzená v spôsobilosti na právne úkony a zároveň osoba, ktorá je procesný opatrovníkom a ktorá jej v každodennom živote pomáha a je dôležitou osobou v jej živote po smrti matky konštatuje problémy menovanej s nakladaním s finančnými prostriedkami. Zásah do právnej sféry sa javí byť v určitej miere ako nevyhnutný. Každý zásah do právnej sféry v prípade obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je vždy nevyhnutným na zabezpečenie ochrany danej osoby v danom prípade má ísť o oblasť nakladania s majetkovými a finančnými prostriedkami, s disponovaním finančných prostriedkov, s uzatváraním zmlúv a iných dohôd, ktoré by zaväzovali k plneniu materiálnych alebo finančných povinnostiach.

19. Súd vzhľadom na závery znaleckého posudku „zistenú duševnú poruchu pristúpil k obmedzeniu spôsobilosti menovanej avšak neponechal jej spôsobilosť hospodáriť so žiadnou finančnou sumou. Svoje rozhodnutie dodatočne neodôvodnil vychádza len zo záverov znalca bez vyhodnotenia ďalších dôkazov. Nie je možné súhlasiť so záverom súdu pokiaľ sa rozhodol menovanú vzhľadom na všetky tieto zistenia obmedziť bez vymedzenia možnosti tejto osobe nakladať s majetkom, s finančnými prostriedkami v určitej sume, uzatvárať zmluvy o pôžičke, preberať finančné sumy, ktoré sa týkajú určitého majetkového prospechu pretože súd musí uviesť v akom rozsahu sa dotknutá osoba obmedzuje. Nie je stanovený žiaden rozsah, to znamená, že ide o absolútne obmedzenie.

20. Pri takom vážnom zásahu akým je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je totiž súd povinný vždy prihliadať na konkrétne okolnosti prípadu a obmedzenie musí postihnúť len tú oblasť životnej situácii občana pre ktoré je to potrebné v záujme ochrany jeho práv ako aj v záujme

spoločnosti. Preto je povinnosťou súdu zároveň prihliadnúť na to, že rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti sa týka len realizácie právnych úkonov a nezbavuje človeka samostatne konať v bežných záležitostiach každodenného života. K týmto záležitostiam patrí používanie mestskej hromadnej dopravy, zabezpečenie ošatenia, stravy, využívanie poštových služieb a podobne. Z tohto pohľadu výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým obmedzil dotknutú osobu v spôsobilosti na právne úkony tak, že jej neponechal vlastne žiadnu spôsobilosť v ekonomickej sfére nie je dôvodným a správnym.

21. Odvolací súd tak zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu podľa ustanovenia § 381 písm. b) CSP a vec mu vracia na nové konanie a rozhodnutie.

22. Úlohou súdu prvej inštancie je doplniť dokazovanie opätovne výsluchom navrhovateľa, ktorý musí uviesť v akom rozsahu navrhuje obmedziť menovanú osobu resp. vysvetliť súdu svoj návrh, ktorý podal a vyjadrenie k odvolaniu kedy poukazuje na zistené okolnosti v prejednávanej veci kedy vykonal pohovor s pani Z. a pani R. a sám poukazuje na to, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je veľmi vážny zásah do základných práv práve aj v rozsahu akým súd vymedzil obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u dotknutej osoby. Doplní dokazovanie výsluchom znalkyne, na zistenie dôvodov pre obmedzenie v úplnom rozsahu bez toho aby mohla fungovať v reálnom živote a porovnať v tejto súvislosti aj závery znaleckého posudku znalca podaný v pôvodnom konaní, ktorý v vzťahu k menovanej konštatoval, že je dôvodné ju obmedziť ale v určitom rozsahu a ten rozsah vymedziť. Nanovo tak rozhodne o návrhu navrhovateľa. Zároveň zachová postup podľa ustanovenia § 249 CMP.

23. Súd prvej inštancie rozhodne v novom konaní o trovách odvolacieho konania.

24. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).